

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „*Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej*”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Kowno, gub. kowieńska, Cesarstwo Rosyjskie; obecnie Litwa

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Pedagogiczne muzeum pomocy naukowych przy kowieńskiej dyrekcji szkół ludowych im. [Matwieja I.] Płatowa (Платовский педагогический музей наглядных учебных пособий при Ковевской дирекции народных училищ).

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

Zbiory muzealne instytucji pedagogicznej

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Muzeum instytucji pedagogicznej (przy gubernialnej dyrekcji szkół). Dobrze finansowane odgórnie. Zbiory o profilu pedagogicznym. Obiekty reprezentujące wszystkie dziedziny wiedzy wykładane w szkołach średnich i podstawowych.

Pedagogiczne muzeum pomocy naukowych przy kowieńskiej dyrekcji szkół ludowych zostało założone w 1910 r. W jego zbiorach znajdowały się pomoce naukowe z dziedzin wiedzy wykładanych w szkołach średnich i podstawowych. Muzeum przestało istnieć w 1914 r.

Daty działalności / zakres czasowy:

13.11.1910 – 1914

Dostępność

Pełna dostępność, jednak z nakierowaniem na nauczycieli i uczniów.

Typ relacji instytucji wobec pamięci

Mnemoniczna.

Rodzaj pamięci

Narodowa: rosyjska/ religijna: prawosławna

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

Biblioteka/dokumentacja/obszar historyczny: wizerunki/obszar techniki: modele/obszar naturalny: okazy medyczne, geologiczne i zoologiczne.

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	Nie istnieje	1910: Dwa pokoje w budynku kowieńskiej dyrekcji szkół ludowych, ul. Paradnaja płoszczad 4
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	X	X
GODZINY OTWARCIA	X	X
DYREKTORZY	X	X
ZARZĄDCA	X	Wileński Okręg Naukowy
Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadoptowany)	X	Adaptowany

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

1912: Pedagogiczne muzeum pomocy naukowych przy kowieńskiej dyrekcji szkół ludowych im.
[Matwieja I.] Płatowa

Dnia 26 XI 1912 r. zwierzchnik Wileńskiego Okręgu Naukowego nadał muzeum imię hrabiego Płatowa (bohatera wojny „ojczyźnianej”, czyli wyprawy Napoleona na Moskwę w 1812 r.)

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

„Nie ma wątpliwości, że takie muzea, przedstawiając materiał naukowy, wywołają zainteresowanie w szkołach, ożywią wykładanie i posłużą jako jeden ze środków dla samokształcenia nauczyciela. Można z przekonaniem powiedzieć, że otwarte muzea będą cieszyć się zainteresowaniem nauczycieli i odegrają należytą rolę w dziele narodowego kształcenia” *Отчет о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа за 1909 год*, Вильна 1910, s. XXVIII

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

Gubernia kowieńska

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Wileński Okręg Naukowy

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Brak danych personalnych co do kadry placówki. Wiadomo, że w 1914 r. szefem komitetu zarządzającego muzeum był dyrektor Iwan Prokopowicz Kukuszkin.

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Nie stwierdzono

Szczegółowa historia instytucji

1910-11-13 utworzenie Pedagogicznego muzeum pomocy naukowych przy kowieńskiej dyrekcji szkół ludowych
1912-11-26 nadanie muzeum jako patrona hrabiego Płatowa przez zwierzchnika Wileńskiego Okręgu Naukowego
1914-07-18 zamknięcie pedagogicznego muzeum pomocy naukowych przy kowieńskiej dyrekcji szkół ludowych

Pedagogiczne muzeum pomocy naukowych przy kowieńskiej dyrekcji szkół ludowych zostało otwarte 13 XI 1910 r. Otrzymało w czasowe użytkowanie dwa przestronne, dobrze oświetlone pomieszczenia w budynku dyrekcji szkół ludowych w Kownie. Placówką zawiadywał komitet składający się dyrektora kowieńskich szkół ludowych (Iwana Prokopowicza Kukuszkina), inspektora szkół ludowych powiatu kowieńskiego (Pawła Grigoriewicza Pietruszewskiego) oraz nauczyciela 4 męskiej dwuklasowej szkoły parafialnej. Postanowieniem szefa Wileńskiego Okręgu Naukowego z 26 XI 1912 r. muzeum otrzymało patrona, hr. Płatowa, bohatera wojny „ojczyźnianej”, czyli wyprawy Napoleona na Moskwę w 1812 r. Placówka działała głównie w celu zapoznawania nauczycieli szkół niższego szczebla z pomocami naukowymi. Muzeum miało charakter stały i prezentacyjny. Rzadko zdarzało się wypożyczenie pomocy (do poszczególnych szkół niższego szczebla edukacji), podręcznikami i przewodnikami posługiwali się nauczyciele wszystkich szkół kowieńskich wymienionej wyżej kategorii. Kolekcja muzeum była stopniowo zwiększana. Z powodu ewakuacji dyrekcji szkół do Poniewieża w związku ze zbliżaniem się frontu, co nastąpiło 18 VII 1914 r., muzeum „czasowo” zamknięto. Dalszych jego losów nie udało się ustalić.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

1911: 326 poz. pomocy naukowych (1346 przedmiotów) na sumę 2400 rubli
1914: przyrost zbiorów o 32 poz. (92 obiekty) o wartości 400 rubli
1915: 395 poz. pomocy naukowych (1497 przedmiotów) na sumę 3069,58 rubli

W zbiorach oprócz pomocy naukowych gromadzono księgozbiór pedagogiczny. Źródłem finansowania kolekcji był Wileński Okręg Naukowy przekazujący fundusze ze środków ministerialnych.

Brak w dostępnych nam źródłach danych co do struktury tematycznej muzeum. Wiadomo jedynie, że 1 I 1911 r. znajdowało się tam. Według stanu na 1 I 1915 r. zbiory obejmowały W roku sprawozdawczym 1914, powiększyły się one o Pośrednie informacje pokazują, że oprócz pomocy w muzeum,

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

Brak

Strategia pozyskiwania zbiorów

Zakupy

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

Wileński Okręg Naukowy ze środków ministerialnych przekazywanych kowieńskiej dyrekcji szkolnej.

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Brak

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

Brak konkretnych danych.

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

W pomieszczeniach muzeum.

Wystawy czasowe

Brak

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Brak danych.

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Nie stwierdzono

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Nie stwierdzono.

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Gubernia kowieńska

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

1910: ostatnie miesiące: 78 osób, w tym 56 nauczycieli, 5 uczniów i 17 osób postronnych
1914: pierwsza połowa 242 osoby, spośród których było 78 nauczycieli, 123 uczniów, włączając słuchaczy kursów pedagogicznych, 28 osób postronnych oraz 13 pracowników administracji szkolnej

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

- Гужалоўскі А., *Нараджэнне беларускага музея*, Мінск 2001.
- *Отчет о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа за 1910 год*, Вильна 1911.
- *Отчет о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа за 1914 год*, Вильна 1915.
- *Памятная книжка Виленского учебного округа на 1915 год*, Вильна 1915, s. 409–410.
- Сергеенкова В.В., Ершова О.И., Гулюк М.А., Шараева Е.И., *Виленский учебный округ: политика российского правительства в области образования (вторая половина XIX — начало XX в.)*, „Российские и славянские исследования”, t. 3, 2008, s. 57–75.
- *Учебные округа*, [w:] *Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона*, t. XXXV, С.-Петербург 1902, s. 102–103.

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Nie stwierdzono

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Brak

Ciekawe cytaty

Zob. rubryka „Misja muzeum”. Jest to cytat z: *Отчет о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа за 1909 год*, Вильна 1910, s. XXVIII.

UWAGI:

Serdeczne podziękowania dla p. Taczany Zacharowej z Białoruskiej Biblioteki Narodowej w Mińsku za dostarczenie pdf-ów wszystkich trzech tomów: *Отчета о состоянии учебных заведений и учреждений Виленского учебного округа.*

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Dariusz Dąbrowski

Data sporządzenia karty:

--

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

X

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA	